

Aspecten van de Thematische Filatelie

Door Pim van den Bold

Lid van de Nederlandse Academie voor Filatelie

HET PLAN (3)

De zomer van 2004 stond voor velen in het teken van de sport met o.a. het Europees Kampioenschap Voetballen, de Tour de France en de Olympische Spelen. Aan het begin van deze zomer werd in het vorige nummer van Thema aandacht besteed aan plannen over de Olympische Spelen. Aan het eind van deze sportzomer staan we stil bij de Sport in Nederland, aan de hand van twee plannen van de heer Meima, waarvoor mijn hartelijke dank. Volledigheidshalve vermeld ik nog dat de heer Meima ook nog een eenkaderinzending heeft over het thema Nederland en de Olympische Spelen. Deze laatste blijft hier buiten beschouwing.

Groot tijdsverschil

Tussen de beide plannen ligt een tijdsverschil van ruim tien jaar. Hoewel het tweede plan veel uitgebreider lijkt dan het eerste, is dat toch eigenlijk niet zo. Op twee uitzonderingen na, die ik noemen zal, is de hoofdstructuur van de twee plannen gelijk. In het tweede plan zijn de hoofdstukken alleen voorzien van paragrafen, die vermelden wat er onder ieder hoofdstuk valt. Het enige verdere verschil zit aan het eind van ieder plan. In het plan van 1992 was er nog een 2^e deel toegevoegd over 'De Nederlandse Sporters in de Wereld', dat in het tweede plan ontbreekt. In het tweede plan is aan het eind een hoofdstuk 'Jeugd en Sport' opgenomen dat in de eerste versie nog ontbrak. Deze laatste veranderingen zijn beide een verbetering.

Het gedeelte 'De Nederlandse sporters in de wereld', werd indertijd door de inzender 'Deel 2' genoemd. Daarmee gaf hij al duidelijk aan dat deze materie geen onderdeel was van het eerste gedeelte, maar een toevoeging. Eigenlijk was dit deel 2 een heel ander thema, dat een afzonderlijke verzameling waard is.

De toevoeging van het 14^e hoofdstuk 'Jeugd en Sport' aan het tweede plan is ook een heel duidelijke verbetering. Terwijl de andere hoofdstukken (met uitzondering van de eerste drie) een opsomming van sporten zijn, geeft dit laatste hoofdstuk een veel meer thematische ingang.

Overzichtsverzameling

De waarde van deze verzameling is, dat getoond wordt dat je (vrijwel) alle takken van sport filatelistisch kunt illustreren. Dat zal ongetwijfeld ook de bedoeling zijn geweest van de inzender. En het publiek ziet als het ware in één oogopslag hoeveel mogelijkheden er zijn om filatelistisch iets met 'Sport' te doen. Bovendien krijgen degenen die niet zo geïnteresseerd zijn in veel bijzonderheden, maar liever wat algemene indrukken opdoen, waar voor hun geld. Het is duidelijk een verzameling die het in de breedte en niet in de diepte

zoekt. Dat laatste is geen verwijt, het kan niet anders bij een thema dat zo ontzettend omvangrijk is. En zoals gezegd, er zijn ongetwijfeld mensen in het publiek, die zich juist door dit soort verzamelingen aangetrokken voelen. Zoals er ook personen zullen zijn, die het heel aardig vinden om een verzameling over de gehele wereldgeschiedenis van begin tot eind door te lezen, maar die niet de moed kunnen opbrengen om zich door een verzameling heen te worstelen die slechts een korte historische periode en dan soms ook nog in een geografisch beperkt gebied behandelt.

Wel moet voor alle duidelijkheid gezegd worden, dat aan inzendingen die deelnemen aan de competitie, duidelijke eisen worden gesteld aan uitwerking in de diepte. Overzichtsverzamelingen die door de omvang van hun thema slechts in de gelegenheid zijn om de diverse onderdelen aan te stippen, zullen niet op hoge bekroningen kunnen rekenen. Het spreekt vanzelf, dat je niet de diepte in kunt als je voor vele onderdelen maar één blad of nog minder ter beschikking hebt. Er bestaan immers complete verzamelingen voor meerdere van de thema's die het in zo'n overzichtsverzameling met slechts één blad moeten doen. Voor inzenders voor wie de bekroning niet van belang is, is dit uiteraard geen enkel bezwaar. Indien ze zich daar echter wel over opwinden, dan is het een oplossing om in de propagandaklasse van een tentoonstelling (dat wil zeggen, zonder beoordeling) mee te doen.

Indien het wel de bedoeling is, om in de competitie een hogere bekroning te halen, dan is dus het eerste advies: ga de verzameling beperken tot één sport, of hooguit een groep van verwante sporten. Er is uiteraard niets tegen om meerdere van die verzamelingen te gaan opzetten. Wel moet je in dat laatste geval natuurlijk wel bedenken dat tijd, energie en geld ook verdeeld moeten worden over meerdere verzamelingen. Het spreekt vanzelf dat ieder die afweging zelf moet maken.

Opsomming

Het voorliggende plan is een duidelijk voorbeeld, van wat tegenwoordig een opsomming heet. En om de boodschap maar

meteen over te brengen: opsommingen worden bij het jureren niet zo op prijs gesteld. Het is nog niet eens zo heel gemakkelijk om precies te zeggen, wanneer er van een opsomming sprake is en wanneer niet. Is eigenlijk ieder plan niet een opsomming van alles wat er met het thema te maken heeft. En geven de paragrafen in een hoofdstuk niet altijd een opsomming van waar het in dat hoofdstuk over gaat? In zekere zin, zou je dat kunnen zeggen. Bij de negatief beoordeelde opsomming gaat het echter om het onder elkaar opschrijven van op zichzelf volkomen vergelijkbare zaken. Laat ik het, nu we het

toch over sport hebben, proberen duidelijk te maken aan de hand van 'Zwemmen': *Vlinderslag, Schoolslag, Rugslag en Crawlslag*. Het gaat hier om nevenge-schikte zaken, het zijn allemaal zwemslagen, een duidelijk voorbeeld van een opsomming.

*De zwemles als eerste begin,
Op weg naar de top, wedstrijdzwemmen,
Zwemmen als heerlijke ontspanning,
Reddend zwemmen kan niet iedereen,
In ons waterrijke land is kunnen zwemmen een noodzaak.*

Hier gaat het veel meer om verschillende aspecten van het zwemmen. In dit geval spreken we dan ook niet van een opsomming.

Andere veel voorkomende vormen van een opsomming zijn: wijnstreken (Frankrijk, Duitsland, Zuid Afrika), automerken, hondenrassen, de planten van één botanische familie, verschillende soorten van een product: bruin brood, wit brood, krentenbrood, roggebrood. Heel vaak zie je (ook in dit plan) dat de echte opsomming zich kenmerkt door titels van hoofdstukken en paragrafen die bestaan uit één enkel woord of hooguit een paar woorden.

Volledigheid

Eén van de zaken waar bij het plan op gelet wordt, is de volledigheid. Toegegeven, dat is bij het thema sport, een hele opgave, zelfs als die beperkt wordt tot Nederland. Waar zijn bijvoorbeeld golf, kaatsen, darts en andere kaartspelen dan bridge? Het zou kunnen zijn dat de verklaring van het ontbreken van sommige sporten in deze verzameling 'Sport in Nederland' veroorzaakt wordt door het niet beschikbaar zijn van Nederlands filatelistisch materiaal. Als dat zo zou zijn, is het hier een mooie gelegenheid om nog eens in herinnering te roepen, dat bij een geografisch beperkt thema, het niet alleen toegestaan, maar zelfs gewenst is, om zoveel mogelijk filatelistisch materiaal uit alle windstreken te gebruiken.

Structuur

Aan de hand van dit plan wil ik nog even stil staan bij enkele zaken die minder gewenst zijn, maar toch vaak voorkomen in plannen.

A) Over het algemeen niet beginnen met 'organisatorische' zaken

Over het algemeen moeten in plannen 'Instanties' niet aan het begin, maar aan het eind van het plan worden geplaatst. Het hoofdonderwerp is de sport, die komt dus eerst. De instanties die de zaken regelen komen aan het eind. Als iemand echter bij de ontwikkeling van het thema Tour de France uitdrukkelijk zou stellen, dat die Tour er zonder sponsoring helemaal niet meer zou zijn en op die manier duidelijk maakt waarom met een hoofdstuk 'Sponsoring' begonnen wordt, dan is het wel verantwoord (in dit geval in de dubbele betekenis van het woord).

Terzijde merk ik op, dat bij de ontwikkeling vaak blijkt, dat dergelijke hoofdstukken ongeacht de plaats waar ze zich bevinden) niet zijn opgenomen omdat ze belangrijk zijn voor het thema (daarvan blijkt namelijk vaak niets bij de ontwikkeling), maar alleen maar omdat er nu eenmaal filatelistisch materiaal van voorhanden was. Als bovendien vaak blijkt dat dit materiaal nagenoeg alleen uit frankeermachinstempels bestaat, dan werkt het dubbel negatief.

B) Geen hoofdstukken op willekeurige plaatsen

In deze plannen valt direct op, dat de plaats van het hoofdstuk 'Olympische Spelen' ergens in het midden niet logisch is. Het staat daarmee namelijk ergens middenin de opsomming van soorten Sport, die voor dit hoofdstuk begon en daarna weer voortgezet wordt.

C) Geen hoofdstuk met namen als 'Overig', 'Diversen', 'Bijzonderheden'

Het is niet de bedoeling, om als men bepaalde zaken thematisch nog niet behandeld heeft, of nog filatelistisch materiaal over heeft, nadat het plan eigenlijk was opgezet, dit nog te verwerken in een hoofdstuk 'Overig'. In de eerste plaats moeten we dan kijken of we datgene dat we nog aan kennis en materiaal over hebben, kunnen onderbrengen bij de andere hoofdstukken. In dit geval biedt dit geen oplossing, omdat het om sporten gaat, die buiten het bestek van de andere hoofdstukken vallen. Het blijkt dus, dat er nog 'echte' (in tegenstelling tot 'overige') hoofdstukken moeten worden toegevoegd. Het leek de heer Meima zeer terecht niet zo'n goed idee om na zijn hoofdstuk 12, nog eens een stuk of tien hoofdstukken toe te voegen, anders had hij dat wel gedaan. In de eerste plaats zou je kunnen kijken, of je niet wat orde in dit bonte gezelschap zou kunnen aanbrengen, door na te gaan onder welke noemer je er enkele onder één dak zou kunnen brengen. Wat dacht u van een hoofdstuk 'Precisie met effectberekening' om daar 'Biljarten', 'Schietsen', 'Darts' en misschien ook 'Tennis' in onder te brengen? Het plan zou trouwens hoger scoren, indien ook in de andere hoofdstukken, in plaats van alleen de naam, ook een kenmerk van de betreffende categorie sport in de benaming zou worden opgenomen.

D) Geen vreemde eenden in de bijt

Soms vind je in een hoofdstuk een paragraaf die daar niet thuis hoort. Dat is hier het geval met 'Gehandicaptensport' in hoofdstuk 13. Dit begrip is van een geheel andere orde dan de overige in dit hoofdstuk genoemde zaken. Tussen verschillende sporten, gaat het hier om een speciale doelgroep.

Een andere speciale doelgroep kreeg al een eigen hoofdstuk, namelijk de jeugd. Hier valt weer aan een combinatie te denken:

'Sport voor speciale groepen':

Jeugd, Ouderen, Gehandicapten en

Zwangerschapsgymnastiek (of sla ik nu op hol?)

Deze keer heb ik niet het hoofddaccent gelegd op de vergelijking van de beide plannen. Maar deze plannen boden wel een mooie gelegenheid, om op wat algemene zaken in te gaan, die je heel vaak in de praktijk tegenkomt. Meneer Meima, nogmaals hartelijk dank voor uw medewerking. ■

De Nederlandse Sportwereld en Nederlandse Sporters in de Wereld	Aantal bladen	Sport in Nederland	Aantal bladen
Deel 1 De Nederlandse Sportwereld			
1. Nationale Organisaties		1. Nationale Organisaties a. Overkoepelende Organen b. Adviesorganen c. Opleidingen d. De media	2 1 ½ ½
2. Provincie en Gemeente		2. Provincie en Gemeente a. Provinciale Sportcentra b. Sport en Gemeente	1 2
3. Sport en bedrijven		3. Sport en bedrijven a. Bedrijven die werken voor Sport b. Bedrijven die Sport sponsoren c. Bedrijven met Sport in reclame	2 1 1
4. Atletiek		4. Atletiek a. de Bond b. Activiteiten	1 1
5. Denksporten		5. Denksporten a. Bridge b. Dammen c. Puzzelen d. Schaken	½ ½ ½ 1½
6. Gymnastiek		6. Gymnastiek a. De bonden b. Gymnastrada c. Ritmische Gymnastiek	1 ½ ½
7. Motorische Sporten		7. Motorische Sporten a. Autosport b. Motorsport c. Motorbootsport	½ 1 ½
8. De Olympische Spelen		8. Olympische Spelen	5
9. Veldsporten		9. Veldsporten a. Cricket en Hockey b. Honkbal c. Korfbal d. Voetbal	2 1 1 4
10. Watersporten		10. Watersporten a. Algemeen b. Hengelsport c. Kanosport d. Roeien e. Zeilen f. Zwemmen	1/3 1/3 1/3 ½ ½ 1
11. Wintersporten		11. Wintersporten a. Schaatsen b. Skiën	1½ ½
12. Zaal sporten		12. Zaal sporten a. Badminton b. Bowlen c. Basketbal d. Handbal e. Volleybal	½ ½ ½ ½ 1
13. Overige Sporten a. Biljarten b. Gehandicaptensport c. Paardensport d. Polsstokverspringen e. Schieten f. Tafeltennis g. Tennis h. Wandelen i. Wielrennen j. Zelfverdediging		13. Overige sporten a. Biljarten b. Gehandicaptensport c. Paardensport d. Polsstokverspringen e. Schieten f. Tafeltennis g. Tennis h. Wandelen i. Wielrennen j. Zelfverdediging	1 1 1½ ½ 1 1 1 2 2 2
		14. Jeugd en Sport	2
Deel 2 De Nederlandse Sporters in de wereld			
1. De Olympische Winterspelen			
2. De Olympische Zomerspelen			
3. Voetbal			